

Υ πόθεση T-155/06

Tomra Systems ASA κ.λπ.

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής

«Ανταγωνισμός — Κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως — Αγορά μηχανημάτων συλλογής χρησιμοποιημένων συσκευασιών ποτών — Απόφαση διαπιστώνουσα παράβαση του άρθρου 82 ΕΚ και του άρθρου 54 της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ — Συμφωνίες αποκλειστικότητας, περί αναλήψεως υποχρεώσεων ως προς τις αγοραζόμενες ποσότητες και περί εκπτώσεων για πιστούς πελάτες που αποτελούν μέρος μιας στρατηγικής αποκλεισμού των ανταγωνιστών από την αγορά — Πρόστιμο — Αναλογικότητα»

Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου (πέμπτο τμήμα) της 9ης Σεπτεμβρίου 2010 . . II - 4370

Περίληψη της αποφάσεως

- 1. Ανταγωνισμός — Διοικητική διαδικασία — Απόφαση της Επιτροπής διαπιστώνουσα παράβαση — Χρήση των εσωτερικών εγγράφων επιχειρήσεως η οποία έχει συμμετάσχει στην παράβαση ως αποδεικτικών στοιχείων — Επιτρέπεται
(Άρθρα 81 ΕΚ και 82 ΕΚ)*
- 2. Ανταγωνισμός — Δεσπόζουσα θέση — Κατάχρηση — Συμβάσεις αποκλειστικής προμηθείας — Σύμβαση μεταξύ επιχειρήσεως και κεντρικής ενώσεως καταστημάτων εμπορικών υπεραγορών
(Άρθρο 82 ΕΚ)*

3. *Ανταγωνισμός — Δεσπόζουσα θέση — Κατάχρηση — Έννοια — Αντικειμενική έννοια καλύπτουσα συμπεριφορές ικανές να επηρεάσουν τη δομή της αγοράς και αποβλέπουσες στην παρεμπόδιση διατηρήσεως ή αναπτύξεως του ανταγωνισμού — Υποχρεώσεις της κατέχουσας δεσπόζουσα θέση επιχειρήσεως — Λειτουργία του ανταγωνισμού αποκλειστικώς βάσει των ικανοτήτων*
(Άρθρο 82 ΕΚ)
4. *Ανταγωνισμός — Δεσπόζουσα θέση — Κατάχρηση — Συμβάσεις αποκλειστικής προμηθείας — Έκπτωση υπέρ πιστών πελατών*
(Άρθρο 82 ΕΚ)
5. *Ανταγωνισμός — Δεσπόζουσα θέση — Κατάχρηση — Έκπτωση με αποτέλεσμα τον αποκλεισμό από την αγορά — Έκπτωση υπέρ πιστών πελατών — Χαρακτηρισμός ως καταχρηστικής πρακτικής*
(Άρθρο 82 ΕΚ)
6. *Ανταγωνισμός — Δεσπόζουσα θέση — Κατάχρηση — Εκπτώσεις λόγω ποσότητας — Επιτρέπεται — Προϋποθέσεις — Καταχρηστικός χαρακτήρας του συστήματος εκπτώσεων — Κριτήρια εκτιμήσεως*
(Άρθρο 82 ΕΚ)
7. *Ανταγωνισμός — Διοικητική διαδικασία — Απόφαση διαπιστώνουσα παράβαση — Υποχρέωση αιτιολογήσεως — Έκταση*
(Άρθρα 82 ΕΚ και 253 ΕΚ)
8. *Ανταγωνισμός — Δεσπόζουσα θέση — Κατάχρηση — Έννοια — Αποκλεισμός του ανταγωνισμού σε ουσιώδες μέρος της αγοράς από επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση*
(Άρθρο 82 ΕΚ)
9. *Ανταγωνισμός — Δεσπόζουσα θέση — Κατάχρηση — Αναδρομικές εκπτώσεις — Καταχρηστικός χαρακτήρας — Κριτήρια εκτιμήσεως*
(Άρθρο 82 ΕΚ)
10. *Ανταγωνισμός — Δεσπόζουσα θέση — Κατάχρηση — Έννοια — Συμπεριφορές που έχουν είτε ως αποτέλεσμα είτε ως σκοπό την παρεμπόδιση της διατηρήσεως ή της αναπτύξεως του ανταγωνισμού*
(Άρθρο 82 ΕΚ)
11. *Ανταγωνισμός — Δεσπόζουσα θέση — Κατάχρηση — Συμβάσεις αποκλειστικής προμήθειας — Εξατομικευμένες αναλήψεις υποχρεώσεων ως προς τις αγοραζόμενες ποσότητες οι οποίες συνιστούν καταχρηστική εκμετάλλευση*
(Άρθρο 82 ΕΚ)

12. Ανταγωνισμός — Πρόστιμα — Ύψος — Καθορισμός — Κριτήρια — Σοβαρότητα της παραβάσεως — Κριτήρια εκτιμήσεως — Γενική αύξηση των προστίμων — Επιτρέπεται — Προϋποθέσεις
(Κανονισμός 1/2003 του Συμβουλίου, άρθρο 23 § 2)

13. Ανταγωνισμός — Πρόστιμα — Ύψος — Καθορισμός — Κριτήρια — Σοβαρότητα της παραβάσεως — Λαμβάνεται υπόψη ο συνολικός κύκλος εργασιών ή ο κρίσιμος κύκλος εργασιών της οικείας επιχειρήσεως — Όρια
(Κανονισμοί του Συμβουλίου 17, άρθρο 15 § 2, και 1/2003, άρθρο 23 § 2· ανακοίνωση της Επιτροπής 98/C 9/03)

1. Τα εσωτερικά έγγραφα επιχειρήσεως μπορούν να αποδεικνύουν παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού εκ μέρους της. Τέτοιου είδους έγγραφα μπορούν, ειδικότερα, να αποτελούν ενδείξεις περί του αν ο αποκλεισμός του ανταγωνισμού είναι ηθελημένος, ή, αντιθέτως, να δίδουν μια διαφορετική εξήγηση των εξεταζομένων πρακτικών. Μπορεί, παραδείγματος χάρη, να επιτρέψουν στην Επιτροπή να εκτιμήσει τις πρακτικές της σε σχέση με την όλη επιχειρηματική τους δραστηριότητα και να επιβεβαιώσει την εκ μέρους της εκτίμηση των πρακτικών αυτών.

Όταν αξιοποιεί αυτά τα εσωτερικά έγγραφα προκειμένου να αιτιολογήσει την απόφασή της, είναι απολύτως φυσιολογικό η Επιτροπή, μη παραβλέποντας την ύπαρξη εγγράφων που παρέχουν διαφορετική οπτική, να μνημονεύει κατά προτεραιότητα την αντίθετη προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμπεριφορά της επιχειρήσεως και όχι τις αναφερόμενες σε εσωτερικά έγγραφα νόμιμες ενέργειες

της, διότι αυτή ακριβώς τη συμπεριφορά εναπόκειται στην Επιτροπή να αποδείξει.

(βλ. σκέψεις 35, 36)

2. Δεν είναι αναγκαίο οι πρακτικές μιας επιχειρήσεως με δεσπόζουσα θέση να δεσμεύουν τους αγοραστές επιβάλλοντάς τους επίσημη υποχρέωση αποκλειστικότητας για να αποδειχθεί ότι συνιστούν καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως υπό την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ. Αρκεί το ότι οι εν λόγω πρακτικές περιλαμβάνουν κίνητρο για τους πελάτες να μην απευθύνονται σε ανταγωνιστές προμηθευτές και να προμηθεύονται τα οικεία προϊόντα όσον αφορά το σύνολο ή σημαντικό μέρος των αναγκών τους αποκλειστικά από την επιχείρηση αυτή, οπότε καθίσταται αναγκαίο να εξετάζεται ο αποκλειστικός χαρακτήρας των επίμαχων συμβάσεων βάσει της εφαρμοστέας εθνικής νομοθεσίας.

Όσον αφορά τις συμφωνίες μεταξύ μιας επιχειρήσεως και ενώσεων καταστημάτων εμπορικών υπεραγορών, με δεσμευτικό χαρακτήρα για τα μέρη, το αν αυτές επηρεάζουν και τις ενέργειες των μελών τους δεν εξαρτάται από μια επίσημη εξέταση. Πράγματι, όταν οι διαπραγματευόμενοι συμβατικοί όροι εξαρτώνται από την εκ μέρους ενώσεως καταστημάτων στο σύνολό της αγοράς συγκεκριμένης ποσότητας, εμπεριέχεται στη σύμβαση ρήτρα ικανή να παρακινήσει τα μέλη της ενώσεως να προβαίνουν σε αγορές με σκοπό την κάλυψη της συγκεκριμένης αυτής ποσότητας.

(βλ. σκέψεις 59, 61, 62)

3. Η έννοια της καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως δεσπόζουσας θέσεως είναι αντικειμενική έννοια που αφορά τη συμπεριφορά κατέχουσας δεσπόζουσα θέση επιχειρήσεως, η οποία δύναται να επηρεάσει τη δομή μιας αγοράς όπου, ακριβώς μετά την είσοδο της εν λόγω επιχειρήσεως, ο ανταγωνισμός έχει ήδη μειωθεί και η οποία σκοπό έχει να εμποδίσει, μέσω της προσφυγής σε μέσα διαφορετικά από εκείνα που διέπουν τον συνήθη ανταγωνισμό μεταξύ προϊόντων ή υπηρεσιών βάσει των παροχών των επιχειρηματιών, τη διατήρηση του ανταγωνισμού στον βαθμό που υπάρχει ακόμα στην αγορά ή την ανάπτυξη του ανταγωνισμού αυτού. Επομένως, το άρθρο 82 ΕΚ απαγορεύει σε επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση να εξοβελίσει ανταγωνιστή της και να ενισχύσει με τον τρόπο αυτόν τη θέση της χρησιμοποιώντας άλλα μέσα

έναντι εκείνων που είναι διαθέσιμα στο πλαίσιο ενός ανταγωνισμού που στηρίζεται στο κριτήριο της αποδόσεως των επιχειρήσεων. Η απαγόρευση που θεσπίζει η διάταξη αυτή δικαιολογείται επίσης από τον σκοπό της αποφυγής της ζημίας των καταναλωτών.

Κατά συνέπεια, καίτοι η διαπίστωση της υπάρξεως δεσπόζουσας θέσεως δεν συνεπάγεται καθαυτή καμία μομφή έναντι της οικείας επιχειρήσεως, η επιχείρηση αυτή, εντούτοις, ανεξάρτητα από τα αίτια δημιουργίας τέτοιας θέσεως, έχει την ιδιαίτερη υποχρέωση να μη βλάπτει με τη συμπεριφορά της τον πραγματικό και ανόθευτο ανταγωνισμό εντός της κοινής αγοράς. Ομοίως, μολονότι η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσεως δεν αφαιρεί από την επιχείρηση που κατέχει τη θέση αυτή το δικαίωμα να διαφυλάσσει τα εμπορικά της συμφέροντα, οσάκις αυτά απειλούνται, και μολονότι η επιχείρηση αυτή έχει τη δυνατότητα, σε εύλογο βαθμό, να ενεργεί κατά τον τρόπο που κρίνει πρόσφορο για την προστασία των συμφερόντων της, εντούτοις δεν επιτρέπονται τέτοιες ενέργειες όταν αυτές αποσκοπούν στην ενίσχυση της δεσπόζουσας θέσεως και στην καταχρηστική εκμετάλλευσή της.

(βλ. σκέψεις 38, 206, 207)

4. Η εκ μέρους επιχείρησης κατέχουσας δεσπόζουσα θέση στην αγορά δέσμευση

των αγοραστών, έστω και κατόπιν αιτήσεώς τους, με την υποχρέωση ή υπόσχεση από μέρους τους καλύψεως του συνόλου ή σημαντικού τμήματος των αναγκών τους αποκλειστικά από αυτήν αποτελεί καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως, κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ, είτε η υποχρέωση αυτή συμφωνήθηκε χωρίς αντάλλαγμα είτε με αντάλλαγμα τη χορήγηση εκπτώσεως. Το ίδιο ισχύει και όταν η εν λόγω επιχείρηση, χωρίς να δεσμεύει τους αγοραστές επίσημα εφαρμόζει, είτε βάσει των όρων συμφωνιών που συνάπτονται με τους αγοραστές είτε μονομερώς, καθεστώς εκπτώσεων στους πιστούς πελάτες, δηλαδή καθεστώς εκπτώσεων ή επιστροφών υπό τον όρο της καλύψεως από τον πελάτη του συνόλου ή του μεγαλύτερου μέρους των αναγκών του από την επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση.

παρεμποδίσουν την είσοδο άλλων παραγωγών στην αγορά.

(βλ. σκέψεις 208, 209, 295, 296)

5. Έκπτωση υπέρ πιστών πελατών, η οποία χορηγείται ως αντάλλαγμα της δεσμεύσεως του πελάτη να εφοδιάζεται αποκλειστικά ή σχεδόν αποκλειστικά από επιχείρηση κατέχουσα δεσπόζουσα θέση, αντιβαίνει προς το άρθρο 82 ΕΚ εξ αιτίας του αποτελέσματος του αποκλεισμού που επιφέρει. Συγκεκριμένα, μια τέτοια έκπτωση τείνει να εμποδίσει, μέσω της χορηγήσεως οικονομικών πλεονεκτημάτων, τον εφοδιασμό των πελατών από ανταγωνιστές παραγωγούς.

(βλ. σκέψεις 210, 211)

Συγκεκριμένα, αυτού του είδους οι υποχρεώσεις αποκλειστικού εφοδιασμού, με ή χωρίς αντάλλαγμα κάποια έκπτωση ή τη χορήγηση εκπτώσεων σε πιστούς πελάτες ως παρότρυνση του αγοραστή να εφοδιάζεται αποκλειστικά από την επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση, είναι ασύμβατες με τον σκοπό της διατηρήσεως ανόθευτου ανταγωνισμού στην κοινή αγορά, διότι δεν στηρίζονται σε οικονομική παροχή που να δικαιολογεί την επιβάρυνση αυτή ή το πλεονέκτημα αυτό, αλλά τείνουν να εξαλείψουν ή να περιορίσουν τη δυνατότητα που έχει ο αγοραστής να επιλέγει τις πηγές εφοδιασμού του και να

6. Συστήματα εκπτώσεων βάσει ποσότητας εφαρμοστέα από επιχείρηση κατέχουσα δεσπόζουσα θέση, συνδεόμενα αποκλειστικά με τον όγκο των προϊόντων που αγοράζει ο ενδιαφερόμενος από την επιχείρηση αυτή, θεωρούνται γενικά ότι δεν έχουν ως αποτέλεσμα τον απαγορευόμενο από το άρθρο 82 ΕΚ αποκλεισμό από την αγορά. Καίτοι η αύξηση της πωλούμενης ποσότητας από την εν λόγω επιχείρηση συνεπάγεται μείωση του κόστους για τον προμηθευτή, αυτός δικαιούται να μετακυλίσει τη μείωση αυτή στον πελάτη του μέσω χαμηλότερων τιμών. Επομένως, οι εκπτώσεις με βάση την αγοραζόμενη ποσότητα θεωρείται ότι απορρέουν από τα κέρδη σε απόδοση και από τις οικονομίες κλίμακος που πραγματοποιεί η κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση.

Κατά συνέπεια, σύστημα εκπτώσεων βάσει ποσότητας των οποίων το ποσοστό αυξάνεται ανάλογα με το ύψος των αγορών από την κατέχουσα δεσπύζουσα θέση επιχείρηση δεν αντιβαίνει προς το άρθρο 82 ΕΚ, εκτός εάν από τα κριτήρια και τον τρόπο χορηγήσεως της εκπτώσεως προκύπτει ότι το σύστημα δεν στηρίζεται σε οικονομικώς δικαιολογημένη αντιπαροχή, αλλά τείνει, όπως η έκπτωση υπέρ πιστών πελατών και η έκπτωση λόγω πραγματοποιήσεως καθορισμένου ορίου αγορών, να εμποδίσει τον εφοδιασμό των πελατών από ανταγωνιστές παραγωγούς.

κατά τρόπο σαφή και μη διαφορούμενο τη συλλογιστική της αρχής που εκδίδει την πράξη, ώστε οι μεν ενδιαφερόμενοι να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου καθώς επίσης και στο αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο να μπορεί να ασκήσει τον έλεγχό του. Προκειμένου περί αποφάσεως εκδιδόμενης κατ' εφαρμογήν του άρθρου 82 ΕΚ, η αρχή αυτή επιβάλλει η προσβαλλόμενη απόφαση να αναφέρει τα πραγματικά περιστατικά από τα οποία εξαρτάται η νομική δικαιολόγηση του μέτρου και τις εκτιμήσεις στις οποίες στηρίχθηκε η απόφασή της.

Επομένως, για να διαπιστωθεί ο ενδεχόμενος καταχρηστικός χαρακτήρας συστήματος εκπτώσεων βάσει της αγοραζόμενης ποσότητας πρέπει να εκτιμάται το σύνολο των περιστάσεων, και, ιδίως τα κριτήρια και ο τρόπος χορηγήσεως των εκπτώσεων, καθώς και να εξετάζεται αν οι εκπτώσεις, με τη χορήγηση πλεονεκτήματος που δεν στηρίζεται σε καμία οικονομική παροχή που να το δικαιολογεί, τείνουν να εξαλείψουν ή να περιορίσουν τη δυνατότητα του αγοραστή να επιλέγει τις πηγές εφοδιασμού του, να παρεμποδίσουν την είσοδο των ανταγωνιστών στην αγορά, να επιβάλουν σε αντισυμβαλλομένους άνισους όρους για ισοδύναμες παροχές ή να ενισχύσουν τη δεσπύζουσα θέση νοθεύοντας τον ανταγωνισμό.

(βλ. σκέψεις 212-214)

7. Η αιτιολογία που επιβάλλει το άρθρο 253 ΕΚ πρέπει να προσαρμόζεται στη φύση της οικείας πράξεως και να παραθέτει

(βλ. σκέψη 227)

8. Ο αποκλεισμός του ανταγωνισμού σε ουσιώδες μέρος της αγοράς από επιχείρηση με δεσπύζουσα θέση δεν μπορεί να δικαιολογείται με την απόδειξη του ότι το ανοικτό στον ανταγωνισμό τμήμα της αγοράς εξακολουθεί να αρκεί για να δρασ' αυτό περιορισμένος αριθμός ανταγωνιστών. Πράγματι, αφενός, οι πελάτες που βρίσκονται στο κλειστό στον ανταγωνισμό τμήμα της αγοράς θα έπρεπε να έχουν τη δυνατότητα να επωφελούνται πλήρως από τις υφιστάμενες στην αγορά δυνατότητες ανταγωνισμού και οι ανταγωνιστές να μπορούν να ανταγωνίζονται αλλήλους με βάση το κριτήριο της αποδόσεώς τους στο σύνολο της αγοράς και όχι μόνο σε τμήμα της. Αφετέρου, ο ρόλος της επιχείρησης με δεσπύζουσα θέση δεν είναι να προσδιορίζει σε πόσους βιώσιμους ανταγωνιστές παρέχεται η δυνατότητα να την ανταγωνιστούν στο ανοικτό στον ανταγωνισμό τμήμα της ζητήσεως.

Μόνον από την ανάλυση των περιστάσεων της υπό κρίση υποθέσεως, μπορεί να διαπιστωθεί αν οι πρακτικές μιας επιχειρήσεως με δεσπόζουσα θέση είναι ικανές να εμποδίσουν τον ανταγωνισμό και θα ήταν αφύσικο να προσδιορίζεται εκ των προτέρων ποιο είναι το τμήμα εκείνο της δέσμιας αγοράς πέραν του οποίου οι πρακτικές μιας επιχειρήσεως με δεσπόζουσα θέση μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό των ανταγωνιστών από την αγορά.

(βλ. σκέψεις 241, 242)

9. Ο μηχανισμός αποκλεισμού των ανταγωνιστών από την αγορά τον οποίο συνθέτουν οι αναδρομικές εκπτώσεις δεν συνεπάγεται οπωσδήποτε ότι η επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση θα θυσιάζει τα κέρδη της, διότι το κόστος της εκπτώσεως κατανέμεται σε μεγάλο αριθμό μονάδων προϊόντος. Με την αναδρομική χορήγηση εκπτώσεως, η μέση τιμή για την επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση μπορεί κάλλιστα να είναι σαφώς μεγαλύτερη από το κόστος και να παρέχει τη δυνατότητα πραγματοποίησης υψηλού κέρδους κατά μέσο όρο. Ωστόσο, το σύστημα αναδρομικών εκπτώσεων συνεπάγεται για τον πελάτη ότι η πραγματική τιμή των τελευταίων μονάδων είναι πολύ χαμηλή λόγω του αποτελέσματος απορροφήσεως.

(βλ. σκέψη 267)

10. Προς διαπίστωση παραβάσεως του άρθρου 82 ΕΚ, δεν απαιτείται να αποδειχθεί ότι η καταχρηστική συμπεριφορά της κατέχουσας δεσπόζουσα θέση επιχειρήσεως είχε συγκεκριμένο αντίθετο προς τον ανταγωνισμό αποτέλεσμα στις οικείες αγορές. Συναφώς, αρκεί να αποδειχθεί ότι τείνει να περιορίσει τον

ανταγωνισμό ή, με άλλα λόγια, ότι η συμπεριφορά αυτή είναι ικανή ή ενδέχεται να έχει τέτοιο αποτέλεσμα.

(βλ. σκέψη 289)

11. Ακόμα και αν γίνει δεκτό ότι δεν δεσμεύουν τον αγοραστή με την επιβολή σ' αυτόν ρητής υποχρέωσης αποκλειστικότητας, οι εξατομικευμένες αναλήψεις υποχρεώσεων ως προς τις αγοραζόμενες ποσότητες, για τις οποίες έχει αποδειχθεί ότι, όχι μόνον τυπικά από καθαρά νομικής απόψεως αλλά και λαμβάνοντας υπόψη τη συγκεκριμένη οικονομική κατάσταση στην οποία εντάσσονται, δεσμεύουν de facto ή/και παρακινούν τον αγοραστή να προμηθεύεται προϊόντα αποκλειστικά ή για σημαντικό μέρος των αναγκών του από την επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση, και οι οποίες δεν στηρίζονται σε οικονομική παροχή που να δικαιολογεί την επιβάρυνση αυτή ή το πλεονέκτημα αυτό, αλλά τείνουν να στερήσουν τον αγοραστή από τη δυνατότητα επιλογής των πηγών εφοδιασμού του, ή να περιορίσουν τις σχετικές δυνατότητές του, και να παρεμποδίσουν την πρόσβαση στην αγορά στους ανταγωνιστές παραγωγούς, συνιστούν καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως υπό την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ.

(βλ. σκέψεις 297, 298)

12. Ούτε η υποχρέωση τηρήσεως της αρχής της ίσης μεταχείρισεως ούτε το γεγονός ότι η Επιτροπή επέβαλε, στο παρελθόν, πρόστιμα ορισμένου ύψους για ορισμένες μορφές παραβάσεων δεν θα μπορούσε να της στερήσει τη δυνατότητα αυξήσεως του ύψους αυτού εντός των ορίων που καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΚ) 1/2003, για την εφαρμογή των κανόνων

ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης, αν η εν λόγω αύξηση είναι αναγκαία για να εξασφαλιστεί η εφαρμογή της κοινοτικής πολιτικής ανταγωνισμού.

Η σοβαρότητα των παραβάσεων πρέπει να καθορίζεται βάσει διαφόρων στοιχείων, όπως είναι, μεταξύ άλλων, οι ιδιαίτερες περιστάσεις της υποθέσεως, το γενικό πλαίσιο στο οποίο αυτή εντάσσεται και ο αποτρεπτικός χαρακτήρας των προστίμων, τούτο δε χωρίς να υφίσταται δεσμευτικός ή εξαντλητικός κατάλογος κριτηρίων τα οποία να πρέπει υποχρεωτικά να λαμβάνονται υπόψη. Τα ουσιώδη στοιχεία, όπως οι σχετικές αγορές, τα οικεία προϊόντα, οι οικείες χώρες, οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και τα κρίσιμα διαστήματα, διαφέρουν αναλόγως της κάθε υποθέσεως. Επομένως, η Επιτροπή δεν μπορεί να υποχρεωθεί να επιβάλλει πρόστιμα τα οποία αντιπροσωπεύουν το ίδιο ποσοστό κύκλου εργασιών σε όλες τις παρεμφερείς από πλευράς σοβαρότητας υποθέσεις.

Εφόσον τα πρόστιμα αποτελούν μέσο της πολιτικής περί ανταγωνισμού της Επιτροπής, αυτή πρέπει να διαθέτει περιθώριο εκτίμησης κατά τον καθορισμό του ύψους τους, προκειμένου να κατευθύνει τη συμπεριφορά των επιχειρήσεων στην τήρηση των κανόνων περί ανταγωνισμού.

(βλ. σκέψεις 310-313)

13. Όσον αφορά τον προσδιορισμό του ύψους του προστίμου για την κύρωση παραβάσεων των κοινοτικών κανόνων περί ανταγωνισμού, με την επιφύλαξη της τηρήσεως του ανωτάτου ορίου που προβλέπει το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης, το οποίο συνδέεται με τον συνολικό κύκλο εργασιών της οικείας επιχειρήσεως, η Επιτροπή έχει τη δυνατότητα να λαμβάνει υπόψη τον κύκλο εργασιών της εμπλεκόμενης επιχειρήσεως προκειμένου να εκτιμήσει τη σοβαρότητα της παραβάσεως στο πλαίσιο του προσδιορισμού του προστίμου, χωρίς πάντως να μπορεί να προσδίδει σε αυτό δυσανάλογα μεγάλη σημασία έναντι άλλων στοιχείων εκτίμησης.

Η μέθοδος υπολογισμού που προσδιορίζεται στις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ προβλέπει τον συνυπολογισμό μεγάλου αριθμού στοιχείων κατά την εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται ιδίως η φύση της παραβάσεως, ο αντίκτυπός της όταν αυτός είναι μετρήσιμος, η γεωγραφική έκταση της θιγόμενης αγοράς και ο αναγκαίος αποτρεπτικός χαρακτήρας του προστίμου. Μολονότι οι κατευθυντήριες γραμμές δεν προβλέπουν ότι το ύψος των προστίμων πρέπει να υπολογίζεται σε συνάρτηση με τον συνολικό κύκλο εργασιών ή τον κρίσιμο κύκλο εργασιών, δεν εμποδίζουν να λαμβάνονται υπόψη

αυτοί οι κύκλοι εργασιών κατά την επιμέτρηση του προστίμου, προκειμένου να τηρηθούν οι γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου όταν το επιβάλλουν οι περιστάσεις.

έρεισμα προς εκτίμηση της προσβολής του ανταγωνισμού στην αγορά των εν λόγω προϊόντων εντός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, εντούτοις το στοιχείο αυτό δεν αποτελεί το μόνο κριτήριο βάσει του οποίου η Επιτροπή πρέπει να εκτιμά τη σοβαρότητα της παραβάσεως.

Εξ αυτού συνάγεται ότι, καίτοι δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ότι ο κύκλος εργασιών που αφορά τα σχετικά προϊόντα μπορεί να αποτελεί πρόσφορο

(βλ. σκέψεις 316-318)